

УДК 336 (477)

Бабенко-Левада В.Г.¹, Танкушина Є.О.²

¹ канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ФЕУ-111 НУ «Запорізька політехніка»

СУЧАСНІ КРИЗОВІ ЯВИЩА В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Весь 2023 рік провідні центральні банки світу продовжували боротися з інфляцією. Її зумовили монетарна підтримка економік у період пандемії, а підсилили наслідки повномасштабного вторгнення РФ на Україну. Зростання цін на продовольчі товари та енергоресурси змусило центральні банки усвідомити, що ця інфляційна криза не минеться так швидко, як вони очікували раніше.

Для боротьби з інфляцією провідні центробанки почали цикл підвищення своїх ставок. Зокрема, Федеральна резервна система США підвищила свої ключові ставки з близько 0% до 5,25-5,5%, Європейський центральний банк – до 4,75% та Банк Англії – до 5,25%. І ця політика виявилася успішною: пік інфляції вдалося пройти ще наприкінці 2022-го року. Проте центробанки не поспішають пом'якшувати свої політики, намагаючись впевнитися, що високі ціни більше не повернуться [1].

До того ж Національний банк не дає прогнозів щодо курсу долара, але декларує про цінову стабільність і курсову стійкість. Курс валют в Україні перед 2024 роком зробив стрибок догори. Плавне дорожчання долара змінилося швидким зростанням курсу. Тож українці наприкінці 2023 року купили у банках рекордний за десятиліття обсяг валюти.

Експолова Ради НБУ оцінив ризики для гривні. За його оцінками, нині потенціал утримання гривні є, він підкріплений допомогою міжнародних партнерів. Але для стабільного утримання курсу гривні в майбутньому потрі-

бно розвивати виробничий потенціал та вибудовувати ефективну систему довгострокових і взаємовигідних відносин з міжнародними партнерами [2].

Війна та структурна криза загострюють проблему фінансового посередництва. Критична нестача ліквідності в державних фінансах та реальному секторі можуть супроводжуватися її надлишком в банківській системі. Це вимагає перегляду не тільки рівня жорсткості монетарних умов, але й операційного дизайну монетарної політики та інструментів регулювання банківської ліквідності.

Стабілізаційний набір інструментів монетарної політики сучасного центрального банку включає: оперування рівнем ставки позичкового процента, застосування програм викупу державних та приватних активів, застосування інструментів цільового стимулювання кредитної активності банків, пом'якшення вимог фінансового регулювання кредитної діяльності. Монетарна політика здатна здійснювати стабілізуючий вплив на кризову економіку лише у тому разі, якщо її заходи допомагають розширити надходження грошової пропозиції в критично важливі сегменти реальної економіки та державних фінансів (а не навпаки) [3].

Однак, банківська система залишається стабільною, достатньо капіталізованою, ліквідною та прибутковою. Війна загалом не справила негативного впливу на стан банківської системи. Показники достатності капіталу та ліквідності в разі перевищують нормативні значення, а чистий прибуток складає близько 150 млрд. грн. за підсумками 2023 року. Таким чином банківська система має суттєвий потенціал для розширення кредитування, що є вагомим чинником відновлення економіки [4].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Нічого особистого, лише цифри. Що буде із світовою економікою у 2024-му? [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/12/26/708110/>
2. Голова НБУ пояснив, наскільки Україна залежить від фінансової допомоги Заходу. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://glavcom.ua/economics/finances/holova-nbu-pojasniv-naskilki-ukrajina-zalezhit-vid-finansovoji-dopomohi-zakhodu-978884.html>
3. Центральні банки в період криз: тактика і стратегія дій. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/02/20/697221/>
4. Економічні підсумки 2023 року та завдання на 2024 рік. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/01/1/708280/>